

طراحی معماری کتابخانه‌های عمومی با رویکرد لرزه ای

احمد منصوربیگی^{۱*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد فناوری معماری دانشگاه شهید بهشتی، a.mansourbeygi@mail.sbu.ac.ir

چکیده

معماری همواره در تقابل با امکانات مهندسی بر ایجاد و اصلاح ساختمان‌های جدید تأثیر نهاده است و مهندسان همواره ملزم به تطبیق و تغییر طراحی‌ها با طرح‌های جدید معماران و نیازهای جدید کاربران شده‌اند. شواهد کمی وجود دارد که نشان‌دهنده تأثیر مهندسی لرزه ای بر معماری ساختمان‌ها به گونه‌ای که منجر به ارائه الگوهای جدید طراحی برای معماران شود، باشد. کتابخانه به عنوان قلب فرهنگی شهر محل تجمع جمعیت قابل توجهی از مردم می‌باشد و این، اهمیت توجه به طراحی لرزه‌ای و کاهش حداکثری خسارات ناشی از وقوع زلزله به ساختمان کتابخانه را جهت حفظ جان افراد و نیز محافظت از آثار ارزشمند فرهنگی می‌رساند. در این پژوهش با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و نگاه به مصادیق جهانی که تحت اثر زلزله تخریب یا ویران گشته‌اند، عوامل اصلی بحران را که ناشی از طراحی معماری می‌باشد شناسایی، سپس راهکارهای لازم را برای رسیدن به اهدافی چون کاهش حوادث جانی ناشی از زلزله، کاهش حوادث ناشی از آتش سوزی، حفظ اسناد با ارزش تاریخی، رسیدگی به مجروحین و اسکان موقت (مدیریت بحران) ارائه می‌دهد. در این روش، اصول اصلی معماری فضای کتابخانه شامل چیدمان و روابط فضایی، استانداردها و کاربرد به جای عناصر ساختمانی تشریح و با در نظر گرفتن آن به مقوله طراحی لرزه‌ای پرداخته و تغییرات لازم اعمالی پیشنهاد شده است.

واژه‌های کلیدی: طراحی معماری کتابخانه، زلزله، بحران، روابط فضایی، عناصر ساختمانی

۱- مقدمه

با توجه به موقعیت قرارگیری فلات ایران بر روی کمربند زلزله و نظر به تنوع آب و هوایی آن، این کشور یکی از شش سرزمینی است که بیشترین تلفات انسانی و خسارات مالی ناشی از بلا یا را تجربه کرده است. اگر چه تاکنون بیش از ۴۰ نوع سانحه طبیعی در جهان رخ داده است و از این تعداد در حدود ۳۱ نوع آن در ایران حادث شده است، لیکن با توجه به اهمیت و وقوع مکرر سانحه غالب در کشور یعنی زلزله، برنامه تحقیق حاضر صرفاً بر روی این سانحه متمرکز شده است.

شواهد کمی وجود دارد که نشان دهنده تأثیر مهندسی لرزه‌ای بر معماری ساختمان‌ها به گونه‌ای که منجر به ارائه الگوهای جدید طراحی برای معماران شود، باشد. مواردی همچون در نظر گرفتن پلان‌های نامنظم، ایجاد طبقات نرم، ایجاد ستون‌های کوتاه و مواردی دیگر ناشی از مدنظر قراردادن ملاحظات معماری می‌باشند و عملکرد نامناسب لرزه‌ای سازه‌های را به همراه دارند. می‌توان ابراز نمود که دو مقوله معماری و عملکرد لرزه‌ای سازه‌ها می‌توانند لازم و ملزوم یکدیگر شده بطوری که طرح‌های نوین علاوه بر داشتن معماری زیبا دارای عملکرد مناسب لرزه‌ای باشند. برای این عمل باید ملاحظات لازم برای مسائل لرزه‌ای در سازه‌ها مطرح گردد، تا از این طریق تقابل لازم برای تلفیق مهندسی لرزه‌ای و معماری صورت گیرد. [۱]